

K3 nytt regelverk för redovisning

Vad innebär det nya redovisningsregelverket K3? Hur skiljer det sig från befintlig normgivning och hur påverkar det dig och din organisation? KPMGs specialister Catharina Pramhäll och Caisa Drefeldt reder ut begreppen.

K3 är Sveriges nya huvudregelverk för alla större företag. Det ska tillämpas för räkenskapsår som påbörjas efter den 31 december 2013, vilket för företag med kalenderår innebär från och med 2014, med det får tillämpas tidigare.

För vem gäller K3?

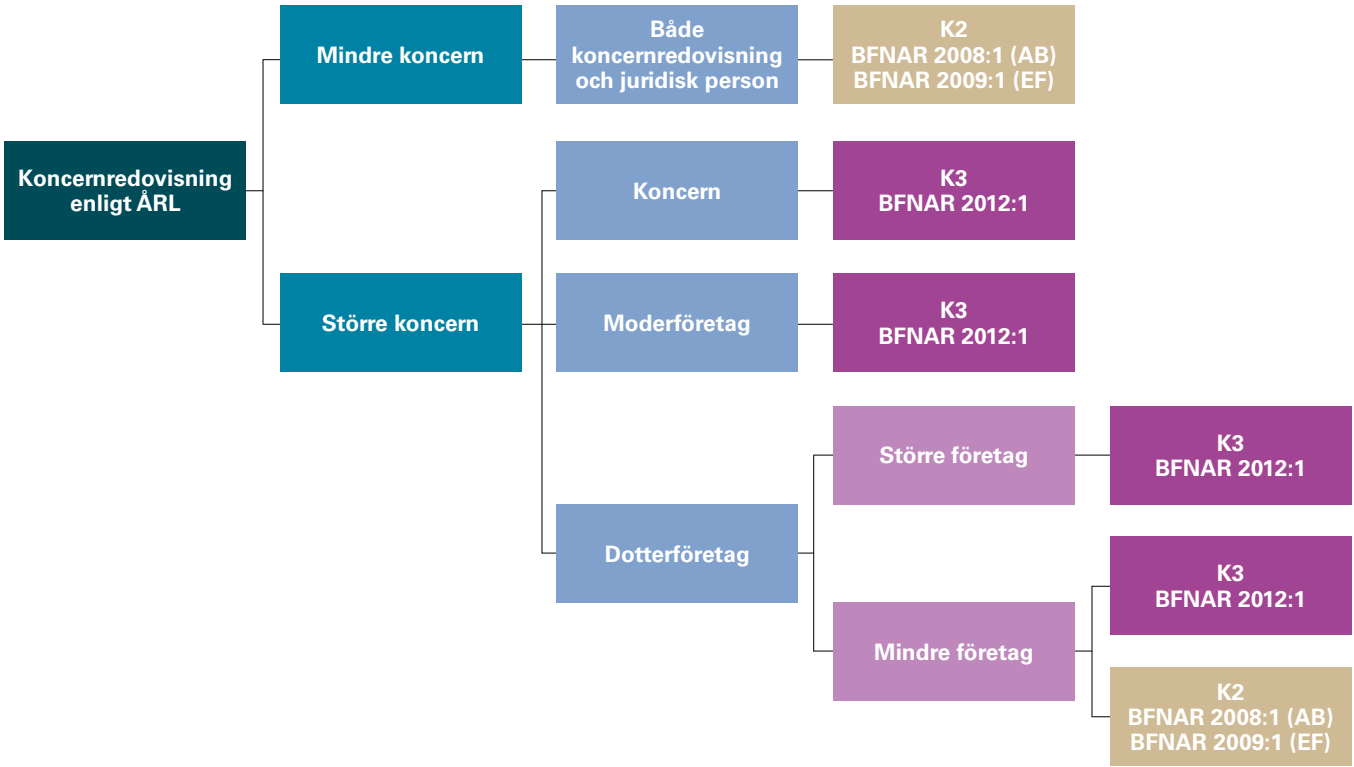
K3 är obligatoriskt för alla företag som klassificeras som större enligt Årsredovisningslagen. Det är företag som har:

- Över 50 anställda i genomsnitt
- Över 40 miljoner kronor i balansomslutning
- Över 80 miljoner kronor i omsättning

När samma två av dessa kriterier har uppfyllts två år i rad räknas företaget som större det tredje året.

Mindre aktiebolag och ekonomiska föreningar kan välja det förenklade regelverket K2, antingen Bokföringsnämndens allmänna råd om årsredovisning i mindre aktiebolag (BFNAR 2008:1) eller Bokföringsnämndens allmänna råd om årsredovisningar i mindre ekonomiska föreningar (BFNAR 2009:1). För vissa företagsformer, exempelvis handelsbolag och stiftelser, är K2 inte färdigt. Dessa företagsformer fortsätter tills vidare att använda den gamla normgivningen från Bokföringsnämnden respektive rekommendationerna RR 1-RR 29 från Redovisningsrådet.

Nedan redovisas en översikt över vilka företagstyper som bör tillämpa vilka/vilket redovisningsregelverk

Moderföretag i IFRS-koncerner får inte tillämpa K3 utan ska tillämpa RFR 2 i den juridiska personen. Det gäller dock inte dotterföretag inom IFRS-koncerner. Där finns i stället möjlighet att tillämpa såväl RFR 2 som K3 eller K2 beroende på storlek.

Eftersom K3 ska tillämpas av företag som tillämpar Årsredovisningslagen får inte företag som tillämpar ÅRKL (till exempel banker och kreditinstitut) och ÅRFL (till exempel försäkringsföretag) tillämpa K3.

Tidpunkten för övergång

Huvudregeln vid övergången till K3 är att företag ska lämna omräknade jämförelsetal för ett år. Tidpunkten för övergång är alltså den 1 januari 2013 för företag som har kalenderår som räkenskapsår. Det är därför hög tid att analysera vilka konsekvenser övergången kommer att få, förbereda anpassning och identifiera vilka poster som ska räknas om.

Vad skiljer K3 från befintlig normgivning?

I dag finns en mängd olika redovisningsregler att tillämpa. Hur stora förändringarna blir med K3 beror på vilka regler företaget hittills har tillämpat. För de företag som i dag redovisar fullt ut enligt Redovisningsrådets rekommendationer blir förändringarna inte lika stora som för de företag som enbart har tillämpat normgivning från Bokföringsnämnden.

Nedan redogör vi för de viktigaste skillnaderna jämfört med befintlig normgivning.

Koncernredovisning

Koncernredovisningen ska upprättas enligt enhetssynen. Enhetssynen skiljer sig från de principer för koncernredovisning som finns i Redovisningsrådets rekommendation RR1:00 Koncernredovisning. RR1:00 speglar en koncernredovisning utifrån majoritetsägarnas perspektiv, medan enhetssynen speglar hela koncernen oavsett ägarstruktur.

Vad gäller goodwill kräver det allmänna rådet en så kallad "full-goodwill method". Det innebär att även goodwill som är hänförlig till minoriteten ska redovisas i koncernredovisningen. Enligt ÅRL ska goodwill skrivas av på högst fem år såvida inte en längre tid kan fastställas med rimlig grad av säkerhet. Enligt K3 får goodwill inte skrivas av på en längre tid än tio år.

Förvärvstidpunkten är den tidpunkt då moderföretaget får det bestämmande inflytandet över dotterföretaget. Det är vid denna tidpunkt som förvärvsanalysen upprättas. Enhetssynen innebär att 100 procent av det förvärvade företags identifierbara tillgångar och skulder tas upp till verkligt värde även om företaget förvärvar mindre än 100 procent. Fullgoodwill method innebär som beskrivits ovan att även minoritetens andel av goodwill tas upp i koncernbalansräkningen. Värdet på minoritetens andel får bestämmas utifrån det värde andelarna hade vid den senaste transaktionen. Det egna kapitalet i koncernredovisningen delas upp på majoritetens andel och minoritetens andel.

Enhetssynen innebär att så länge ett dotterföretagsförhållande föreligger och moderföretaget ökar eller minskar sitt innehav är dessa förändringar i innehavet enbart transaktioner mellan ägarna. Om moderföretaget säljer så stor andel av sitt dotterföretag att dotterföretaget upphör att vara dotterföretag och i stället blir ett intresseföretag ska denna transaktion ses som att dotterföretaget är avyttrat och att andelar i intresseföretaget förvärvats. I koncernresultaträkningen redovisas därmed ett resultat av omvärderingen och ett resultat av avyttringen. Detsamma gäller om avyttringen rör så många andelar att innehavet inte längre är ett intresseföretag utan enbart en finansiell tillgång.

På samma sätt sker en omvärdering till verkligt värde om företaget förvärvar fler andelar så att ett intresseföretag blir ett dotterföretag. Det är också värt att notera att K3 inte tillåter att poolningmetoden tillämpas vid upprättande av koncernredovisningen.

K3 i korthet

K3 står för Bokföringsnämndens allmänna råd om årsredovisning och koncernredovisning (BFNAR 2012:1) Beslut om det nya regelverket fattades den 8 juni 2012.

K3 ska tillämpas på årsredovisningar och koncernredovisningar för räkenskapsår som påbörjas efter den 31 december 2013 men får tillämpas tidigare.

Komponentansatsen för materiella anläggningstillgångar

K3 kräver att en anläggningstillgång som har betydande delar med väsentligt skilda nyttjandeperioder ska delas upp på dessa komponenter, och varje komponent ska skrivas av var för sig över nyttjandeperioden. Det innebär att företag, vid tidpunkten för övergång, ska dela upp det redovisade värdet på dessa anläggningstillgångar på de olika komponenterna. Om till exempel en fastighets betydande komponenter har väsentligt olika nyttjandeperioder måste fastigheten alltså delas upp i komponenter.

Tillkommande komponenter och utbyte av komponenter ska läggas till anskaffningsvärdet. Eventuellt återstående restvärde på en ersatt komponent ska då skrivas ned. Löpande underhåll ska kostnadsföras.

Upplysning om förvaltningsfastigheter

Enligt K3 ska ett företag lämna vissa upplysningar om förvaltningsfastigheter, till exempel verkligt värde. Upplysningen ska lämnas på aggregerad nivå och behöver inte lämnas om värdet inte kan mätas på ett tillförlitligt sätt eller om uppgifterna inte kan tas fram utan oskälig kostnad.

Leasingkontrakt

Ett företag som är leasetagare ska i koncernredovisningen redovisa sina finansiella leasingavtal som om de vore ett avbetalningsköp dvs en tillgång och en skuld. En leasegivare ska redovisa sina finansiella leasingavtal som en fordran. I juridisk person får dock ett finansiellt leasingavtal redovisas som operationellt. K3 kräver även att upplysning lämnas om operationella leasingavtal avseende framtida leasingbetalningar. Detta upplysningskrav gäller även för hyra av lokaler.

Immateriella anläggningstillgångar

Med K3 kan företag välja att aktivera utvecklingsutgifter. Valet är ett val av redovisningsprincip. Reglerna har sin utgångspunkt i RR 15 Immateriella tillgångar. För att kunna aktivera utvecklingsutgifter ställs ett antal specifika krav som företaget måste uppfylla för att kunna aktivera utgifterna. Dessutom finns en stoppregel som säger att kostnadsförda utvecklingsutgifter i tidigare perioder som omfattas av en finansiell rapport aldrig kan aktiveras. Det gäller även om företaget byter redovisningsprincip från den så kallade kostnadsföringsmodellen till aktiveringsmodellen.

Avskrivning på immateriella anläggningstillgångar ska som tidigare ske över tillgångens nyttjandeperiod. Huvudregeln i ÅRL är fem år, men nyttjandeperioden för tillgångar som uppkommit till följd av avtalsenliga eller andra juridiska rättigheter får skrivas av på perioden i avtalet. Andra tillgångar, till exempel goodwill, får inte skrivas av på längre tid än tio år. Om avskrivningstiden överstiger fem år ska den längre avskrivningstiden motiveras i den finansiella rapporten.

Nedskrivningar och avsättningar

De kapitel som rör nedskrivningar och avsättningar skiljer sig inte så mycket från den befintliga normgivningen från Redovisningsrådet. Dock har Bokföringsnämnden i kapitlet om nedskrivningar preciserat vad som egentligen ska avses med bestående värdenedgång.

K3 – bakgrund

K3 är en del av Bokföringsnämndens K-projekt. K står för kategori av regelverk. Utgångspunkten är IASBs ”IFRS for Small and Medium-Sized Entities” (IFRS for SMEs), som är IASBs försök att skapa ett regelverk för små och medelstora företag. K3 följer i stort samma kapitelindelning som IFRS for SMEs, men avviker också på ett antal punkter. Andra utgångspunkter i arbetet med K3 har varit befintlig normgivning, praxis och inkomstskattelagen.

Redovisning av pensioner

K3 kräver att varje företag bestämmer huruvida dess pensionsplaner är förmånsbestämda eller avgiftsbestämda. När det gäller förmånsbestämda planer har företaget möjlighet att välja redovisningsprincip i koncernredovisningen. Antingen tillämpas IAS 19 punkt 57 – 131, och i så fall ska de poster som enligt IAS 19 ska redovisas i totalresultatet i stället redovisas direkt mot eget kapital, eller också väljer man följande lätttnadsregler:

- En förmånsbestämd plan där en pensionspremie betalas får redovisas som en avgiftsbestämd plan.
- Om pensionsförpliktelser har tryggats genom överföring av medel till en pensionsstiftelse ska avsättning redovisas endast om stiftelsens förmögenhet, värderad till marknadsvärde, understiger förpliktelsen.
- Om pensionsförpliktelsen enbart är beroende av värdet på en av företaget ägd tillgång ska avsättningen redovisas till tillgångens redovisade värde.
- Om planen finansieras i egen regi ska pensionsskulden redovisas enligt den uppgift som erhålls från ett oberoende företag, t ex PRI.
- Pensionsförpliktelser i utländska dotterföretag ska redovisas på samma sätt som i dotterföretaget.

Det är ett absolut krav att inga pensionsåtaganden får redovisas som ansvarsförbindelse.

Inkomstskatter

Enligt K3 ska alla företag redovisa uppskjuten skatt oavsett storlek på företaget. Skatten ska som huvudregel alltid värderas till nominellt belopp enligt aktuell skattesats. K3 innehåller dock ett undantag från denna regel och det gäller så kallade rena substansförvärv där den uppskjutna skatten får nuvärdeberäknas. Det gäller dock endast om värdet på den uppskjutna skatteskulden är en väsentlig del av affärsuppgörelsen och det finns ett dokumenterat samband mellan köpeskillingen och köparens värdering av den uppskjutna skatteskulden. Med rena substansförvärv avses förvärv av andelar i företag vars huvudsakliga identifierbara tillgångar är byggnader eller mark och där köpeskillingen så gott som uteslutande avser mark eller byggnader med avdrag för fastighetslån.

Aktierelaterade ersättningar

K3 kräver redovisning av aktierelaterade ersättningar. I de fall de aktierelaterade ersättningarna avser framtida egetkapitalinstrument hos mottagaren ska redovisningen ske mot eget kapital och i resultaträkningen. Om den aktierelaterade ersättningen regleras med kontanter redovisas en skuld. Kapitlet i K3 är en förenkling av IFRS 2 och anpassat till svenska förhållanden.

Eget kapital

Konvertibla skuldebrev som ges ut ska i det utgivande företaget delas upp på en egetkapitalkomponent och en skuldkomponent. Uppdelningen får sedan inte ändras.

Pågående arbeten

Pågående arbeten på löpande räkning ska enligt K3 redovisas i takt med att arbetet utförs och material levereras eller förbrukas (successiv vinstavräkning). I koncernredovisningen ska pågående arbeten till fast pris redovisas enligt successiv vinstavräkning om det ekonomiska utfallet av uppdraget kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Om det inte går att beräkna utfallet på ett tillförlitligt sätt ska en intäkt redovisas som är lika stor som den nedlagda utgiften, vilken då ska redovisas som en kostnad. I juridisk person får dock pågående arbeten till fast pris redovisas enlig den så kallade alternativregeln, det vill säga till nedlagda utgifter (färdigställandemetoden).

Pågående arbeten på löpande räkning får inte redovisas på annat sätt än huvudregeln i juridisk person. Detta föranlett av domar i Högsta förvaltningsdomstolen.

Förvaltningsberättelse

I kapitel tre finns reglerna om förvaltningsberättelse. Reglerna kan se omfattande ut, men det är i stort samma regler som i dag finns i U 96:6 Förvaltningsberättelsens innehåll och U 98:2 Miljöinformation i förvaltningsberättelsen.

Kapitaltillskott och koncernbidrag

Ett tillskott som en ägare lämnar utan att få egetkapitalinstrument i utbyte ska redovisas som en ökning av andelens värde. Ett tillskott som ett företag erhåller från en ägare utan att lämna egetkapitalinstrument i utbyte ska redovisas som en ökning av eget kapital. En återbetalning av ett lämnat tillskott redovisas tvärtom.

Koncernbidrag, enligt kapitel 35 i inkomstskattelagen, ska dock redovisas som en bokslutsdisposition. Är det ett koncernbidrag som ett moderföretag lämnar till ett dotterföretag får det redovisas som en ökning av andelens värde.

Upplysning om personal och löner

De personalrelaterade upplysningarna är desamma som i K2 och skiljer sig en del mot dagens R4 Uppgift om medelantalet anställda samt löner och andra ersättningar. Till exempel omfattar upplysningen om löner och andra ersättningar kostnadsförda skattepliktiga ersättningar, och inte som i R4 de kostnader som avspeglar det utförda arbetet.

Byte av redovisningsprincip och rättelse av fel

Kapitlet om byte av redovisningsprincip följer i princip den normgivning som har getts ut av Redovisningsrådet. En av nyheterna gäller hur man rättar fel i tidigare finansiella rapporter. Enligt K3 ska fel rättas med retroaktiv verkan och effekten ska redovisas mot eget kapital, både i koncernredovisningen och i juridisk person. Någon ny finansiell rapport ska inte upprättas för det år felet uppstod.

Finansiella instrument

Hur finansiella instrument ska redovisas beror på om företaget har valt att tillämpa årsredovisningens möjlighet att värdera finansiella instrument till verkligt värde (se 4 kap. 14 a § ÅRL) eller inte. Valet av redovisningsprincip styr vilket kapitel företaget ska tillämpa. Både kapitel 11 och 12 innehåller regler för värdering och för säkringsredovisning (till exempel krav på dokumentation av säkringsförhållandet). Kapitel 12 ska tillämpas på alla finansiella instrument om företaget väljer att värdera till verkligt värde.

Första tillämpningen av K3

Kapitel 35 innehåller regler om hur K3 ska tillämpas första gången. Huvudregeln är att omräkning ska ske retroaktivt. Det finns några frivilliga och några tvingade undantag från detta. Det jämförelseår som presenteras i den finansiella rapporten (inklusive tilläggsupplysningar) ska vara i enlighet med K3.

Tidpunkten för övergång är första dagen på det räkenskapsår som företaget lämnar jämförelsetal för. Företaget ska upprätta en ingångsbalansräkning per tidpunkten för övergång. Huvudregeln är att posterna i ingångsbalansräkningen ska redovisas med retroaktiv tillämpning av redovisningsprinciper och värderingsregler.

I följande fall är det inte tillåtet med retroaktiv tillämpning:

- Uppskattningar och bedömningar före tidpunkten för övergång får inte ändras.
- Utgifter för internt upparbetade immateriella tillgångar som kostnadsförts tidigare får inte redovisas som tillgång.
- Avskrivning på goodwill får inte räknas om.
- Materiella anläggningstillgångar som ska delas upp på komponenter får inte räknas om retroaktivt utan delas upp på komponenter per tidpunkten för övergång.
- Offentliga bidrag som inte minskat en tillgångs anskaffningsvärde får inte räknas om.
- Låneutgifter som kostnadsförts får inte räknas i tillgångars anskaffningsvärde.

I följande fall finns frivilliga undantag från retroaktiv tillämpning:

- Koncernbidrag som inte redovisats som bokslutsdisposition behöver inte klassificeras om.

- Indirekta tillverkningskostnader som tidigare inte räknats in i anskaffningsvärdet behöver inte räknas in.

- Kapitlet om rörelseförvärv behöver inte tillämpas på förvärv som gjorts före tidpunkten för övergång. Väljer företaget att räkna om ett förvärv ska dock alla förvärv som gjorts efter det omräknade förvärvet räknas om.

- Aktierelaterade ersättningar som tilldelats före tidpunkten för övergång behöver inte redovisas enligt kapitel 26.

- Uppskjuten skatt behöver inte redovisas i ingångsbalansräkningen om denna uppgift inte kan tas fram utan oskälig kostnad

- Finansiella leasingavtal som tidigare redovisats som operationella leasingavtal behöver inte räknas om retroaktivt utan ska redovisas på ingångsdagen till sitt återstående värde på ingångsdagen

- Utgifter för nedmontering och bortforsling eller återställande av plats som enligt kapitel 17 (materiella anläggningstillgångar) ska ingå i anskaffningsvärdet får beräknas på ingångsdagen.

Om det i praktiken inte är genomförbart att räkna om poster i ingångsbalansräkningen får omräkning göras vid ingången av räkenskapsåret (till exempel 1 januari 2013) efter ingångsbalansräkningen och efter räkenskapsåret (till exempel 1 januari 2014). Upplysning ska lämnas dels om att det är första året K3 tillämpas, dels om vilka lättnadsregler som tillämpats.

I not ska förstagångstillämparen specificera vilka redovisningsprinciper som ändrats samt presentera en avstämning av ingående eget kapital.

Varför K3?

Ett större företag som inte tillämpar IFRS i koncernredovisningen och som ska upprätta årsredovisning har i dag en mängd regler som kan tillämpas. I K-projektet samlar Bokföringsnämnden alla regler som ett företag ska tillämpa vid upprättande av årsredovisning (och koncernredovisning) i en vägledning. Nämnden har även ändrat strukturen på sin normering. I vägledningen finns nu lagtext och i direkt anslutning till lagtexten finns de allmänna råd som tolkar lagtexten samt kommentarer. Allt för att underlätta läsningen och användningen. Dessutom finns alla definitioner samlade i en bilaga.

K3 är ett principbaserat regelverk. I kapitel två finns en föreställningsram med begrepp och principer. Kapitlet behandlar grundläggande principer och värderingsgrunder samt innehåller definitioner och kriterier för att redovisa en tillgång, skuld, intäkt eller kostnad. Av kapitel 2 framgår också att syftet med en finansiell rapport är att tillhandahålla information om företagets finansiella ställning, resultat och kassaflöden. Informationen ska vara användbar som underlag för användarnas beslut i ekonomiska frågor.

Vad händer om en fråga inte är reglerad?

K3 ska vara ett heltäckande regelverk. Om vägledningen i någon del är otillräcklig ska ytterligare vägledning i första hand sökas i K3-bestämmelser för liknade transaktioner, händelser och förhållanden. I andra hand ska vägledning sökas i definitioner, grundläggande principer samt värdering av och kriterier i kapitel två för att redovisa en tillgång, skuld, intäkt eller kostnad i balansräkningen respektive resultaträkningen. Eftersom det allmänna rådet är principbaserat kan oreglerade frågor i stort sett alltid lösas med hjälp av principerna i kapitel två. Om vägledning ändå inte går att finna får vägledning sökas i IAS/IFRS. Detta torde dock bli aktuellt endast undantagsvis.

Stiftelser och ideella föreningar

I kapitel 36 och 37 finns särskilda regler för stiftelser och ideella föreningar. Dessa kapitel innehåller till exempel regler för redovisning av gåvor och erhållna bidrag. Det finns också en förenklingsregel för nedskrivning av en tillgång som innehas för ändamålet. Dessa kapitel bör läsas först eftersom det finns speciella regler som gäller i stället för reglerna i kapitel 1–35.

Mindre företag som tillämpar K3

I K3 är värderingsreglerna desamma för alla företag. Det innebär att alla företag som tillämpar K3 ska redovisa uppskjuten skatt. Mindre företag behöver dock inte lämna de tilläggsupplysningar i ÅRL som krävs av större företag. Mindre företag behöver till exempel inte upprätta kassaflödesanalys eller avge koncernredovisning. Däremot ska mindre företag lämna de tilläggsupplysningar som finns i K3, till exempel om verkligt värde på förvaltningsfastigheter och framtida leasingbetalningar.

Skillnader mellan K2 och K3

Mindre företag kan välja att tillämpa antingen K2 eller K3 vid upprättandet av årsredovisning. Så vad skiljer? K2 är regelbaserat – ”gör så här” medan K3 är principbaserat och därmed öppnar för mer tolkningsutrymme – ”tänk så här”. K2 är anpassat för mindre företag med relativt okomplicerad verksamhet och få eller inga externa finansiärer. K3 riktar sig mot större och mer komplexa verksamheter.

I K2 tillåts endast den kostnadsslagsindelade resultaträkningen och det finns dessutom detaljerade scheman för förvaltningsberättelse, resultat och balansräkning där det tydligt anges vad som ska redovisas i respektive post.

En stor skillnad mellan K2 och K3 är kraven på tilläggsupplysningar. I K2 behöver företaget endast ange att årsredovisningen är upprättad enligt K2 samt de tilläggsupplysningar som krävs av ÅRL. I K3 ska företaget bland annat lämna upplysningar om vilka redovisningsprinciper som tillämpas till exempel för intäktsredovisning, koncernredovisning, finansiella instrument, leasing och avsättningar.

K2 bygger på försiktighetsprincipen, vilket innebär att det inte är tillåtet att värdera finansiella instrument till verkligt värde, uppskrivningsmöjligheterna är begränsade och det är inte heller tillåtet att aktivera internt upparbetade immateriella tillgångar. Motsvarande begränsningar finns inte i K3.

Måste man välja?

Ja. Det finns inget soffliggaralternativ. Den normgivning som finns i dag från Bokföringsnämnden och Redovisningsrådet upphör att gälla för aktiebolag och ekonomiska föreningar den 1 januari 2014.

Vill du veta mer?

K3 är omfattande och förberedelserna för övergången kräver tid. KPMG ordnar regelbundet frukostseminarier och utbildningsdagar i K3. Självklart ger vi även mer individuella råd och fortlöpande stöd till dem som önskar.

Vill du veta mer om hur vi kan hjälpa dig och företaget i frågor om K2 eller K3? Kontakta Catharina Pramhäll på 08-723 93 14 eller catharina.pramhall@kpmg.se

Hela vägledningen finns att ladda ner på Bokföringsnämndens hemsida: www.bfn.se.

